

Transportnäringen - effekter på företagen av internalisering

Presentation vid Bil Swedens seminarie
28 mars 2012

Stefan Back

Chef Hållbar Logistik TransportGruppen

Transportgruppen

- Transportgruppen är 8 bransch- och arbetsgivarförbund i samverkan *repr. företag i och kring transportsektorn*
- Tillhör Svenskt Näringsliv
- Har 12000 medlemsföretag med 170000 anställda
- Har gemensam närings- och transportpolitisk verksamhet - transportslagsövergripande synsätt. Bl.a. verksamhetsområden som *transporternas klimatpåverkan resp. hållbar logistik*
- Representerad i Regeringens Logistikforum och i ESK i Bryssel
- Var med "från början" i svenska Gröna Korridor-initiativet

Förutsättningar - "Minneslistan"

- Samhället behöver handel och förflyttning
- Handel genererar godstransporter
- Godstransporter genererar trafikflöden
- Godstransporter hänger oftast ihop i långa internationella kedjor

Vad styr transportkedjans utformning?

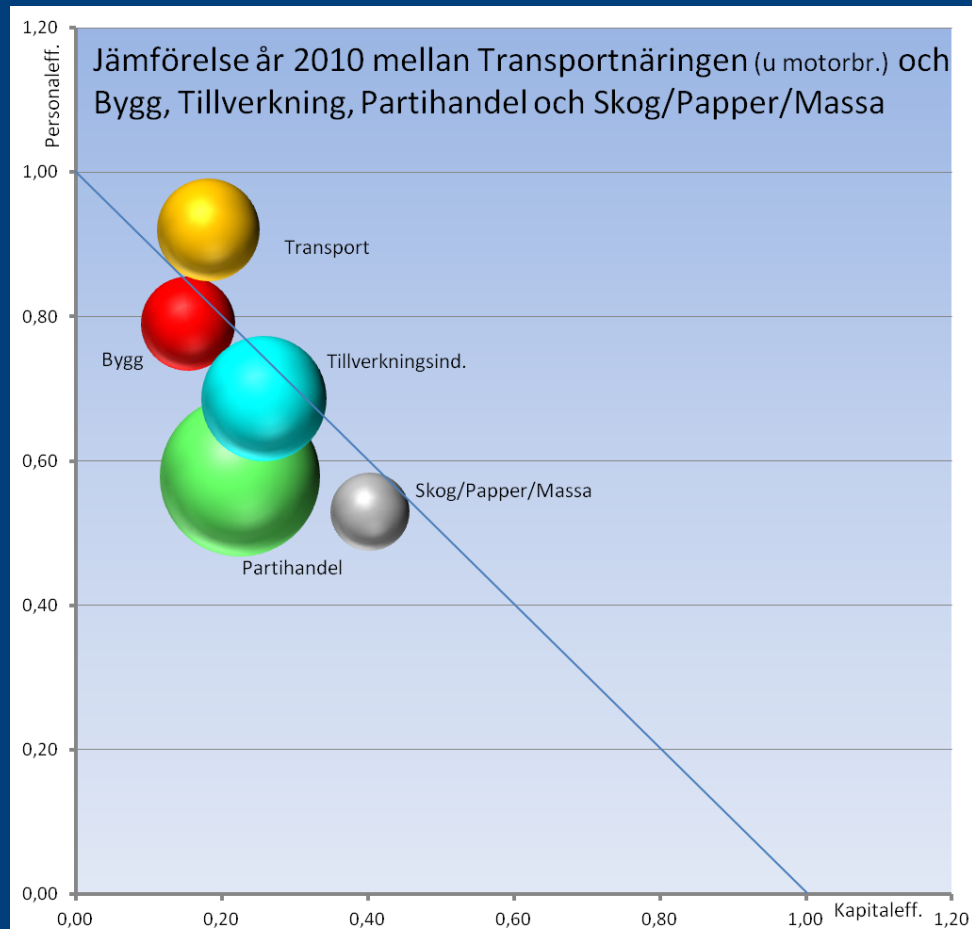
- Varuägarens önskemål om kvalitet, tid och pris
- Logistikföretagens egen "infrastruktur" och lönsamhet
- Samhällets trafikinfrastruktur
- Politiska styrmedel

Svenska transportnäringens ekonomiska konkurrenskraft

(källa: Grufman & Reje, hämtat från årsredovisningar)

Jämförelse med transportnäringens kundbranscher

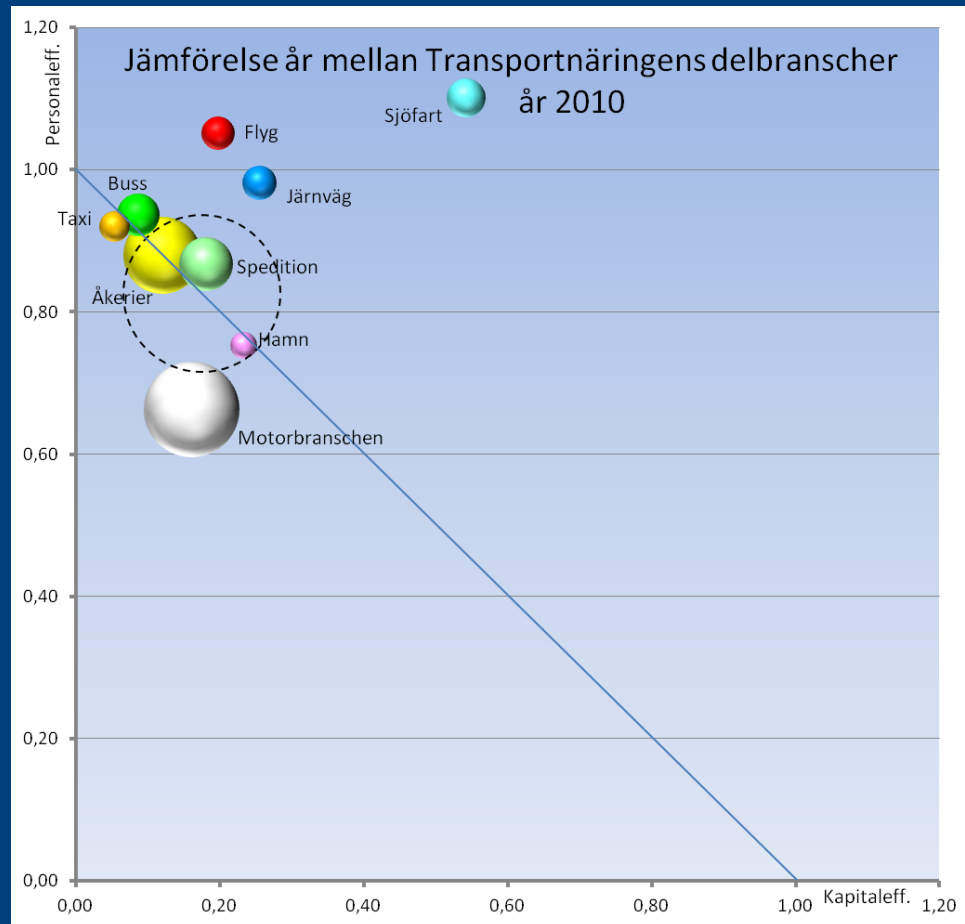

Svenska transportnäringens ekonomiska konkurrenskraft

(källa: Grufman & Reje, hämtat från årsredovisningar)

Jämförelse mellan transportnäringens delbrancher

Slutsatser 1

- Ekonomiska styrmedel måste i stor utsträckning föras vidare till kunden/varuägaren via fraktpriset
- När det inte sker, eller där fraktpriset inte fullt ut speglar kostnadsläget, kan även små förändringar av skatter och avgifter leda till stora strukturella förändringar inom transportnäringen

Det finns inte bara en "godsmarknad"

- Det transporterade godsets inneboende värde och karaktär skiftar oerhört och påverkar starkt transportens krav
- "Varje transportupplägg är unikt"
- Transportkostnadens andel av slutpriset varierar mycket (från kanske 0,1% till 30%)
- Det högvärdiga godset ökar mest långsiktigt

Slutsatser 2

- Ekonomiska styrmedels effekt på transporter får oerhört skild påverkan beroende på "delmarknaden" dvs godset som transporteras
- På högvärdiga godsmarknader krävs sannolikt mycket stora prisskillnader för att åstadkomma önskad styrning
- På mer lågvärdiga marknader kan å andra sidan även små prisskillnader få stort genomslag (om förutsättning finns)
- Accepterar vi konsekvenserna av detta?

Transportnäringen och hållbarheten

- Miljöfrågan har varit aktuell inom transportnäringen i 20 år. Bränslekostnadernas andel i verksamheten är sedan länge ett kraftfullt styrmedel. Koldioxidskatt på bränslet sedan 1991
- Godstransportnäringens företag har lyft den som strategisk fråga, investeringar i fordon, bränslen, IT, utbildning etc leder i rätt riktning
- Potentialen för ytterligare förbättringar är fortfarande stor inom sektorn men varuägarnas krav går inte alltid i takt
- Energi- och klimatfrågan kan inte klaras utan djupare samverkan med varuägarna

Det internationella perspektivet

- De återstående stora miljöproblemen – klimatpåverkan och energiresurser är globala
- Näringslivets tillverknings- och distributionssystem blir alltmer globala
- Transportsystemet är internationellt – nationella sär lösningar fungerar dåligt
- EU "minsta gemensamma nämnare" för politiska åtgärder som rör landtransporterna
- Sjöfart och luftfart ännu mer internationella, globala åtgärder krävs

“Likabehandling” av infrastrukturen - är det möjligt?

- Finansieringssystemet i transportsektorn har historiska rötter och internationella kopplingar
- Ökad skattefinansieringsgrad vore bra men är det realistiskt?
- Trend mot större brukarfinansiering - OK princip men smärtgräns finns för svensk konkurrenskraft!
- Blanda inte samman styrmedel med finansiering - “kalla en spade en spade”

Internaliseringsdebatten

- Internalisering - OK princip men gör det intelligent och ta hänsyn till de totala kostnaderna "user pays + polluter pays"
- 20-25 år av "plågsamma försök" att åstadkomma "rättvisa" och korrekta styrmedel
- Lika svårt i Sverige som inom EU. Fortfarande accepteras t.ex. inte EU:s grundläggande värderingar av externa effekter fullt ut. Andra samhällsmål uttalade hinder
- Slagträ i politiken, pajkastning mellan trafikslagsföreträdare
- Trots att mycket få godstransporter är "unimodala" framställs debatten ofta som ett val mellan transportslag, inte mellan transportkedjor
- Dags för omtag?

Slutsatser 3

- Bränslekostnaderna är huvudstyrmedlet för transportsektorns företag sedan länge
- Nationella särlösningar för styrmedel blir allt mindre effektiva. Politiskt internationellt arbete krävs
- Likabehandling i finansieringen av infrastruktur = mer, inte mindre brukarfinansiering. Håll isär finansiering från styrmedel
- "Stoppa plågsamma internaliseringsförsök" och den trafikslagsvisa pajkastningen. Sammodalitet krävs!
- Är det en prioritet att styra varuägarnas beteende behövs mer riktade styrmedel än "internalisering" i transportledet via rörliga skatter

Sammodal internalisering - ett alternativ?

- Bygg styrmedelsmodellen på realiteten: sammodala transportkedjor
- Fokusera på rätt signal till den som skall transportera godset
- Mät "internaliseringsgrad" utifrån samhällskostnader för olika delmarknaders transporter, inte primärt per trafikslag
- Mät utsläpp, energieffektivitet etc i transportkedjor, skapa incitament för spridning av "best practice", både "piska och morot"

Tack för uppmärksamheten!
stefan.back@transportgruppen.se

